

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

u.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
anna.osterlund@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-08-31

U2021/02670

Remissvar Nationell plan för trygghet och studiero (Ds 2021/13)

Inledning

Ansvar för att skolan präglas av trygghet och studiero är ett av de tre kärnområden som karaktäriserar rektorsyrket. I den Professionsdeklaration som Sveriges Skolledarförbundet tagit fram lyfts detta fram tydligt. Frågan är med andra ord central för skolledarprofessionen. Förbundet välkomnar en diskussion om hur förutsättningarna för en väl fungerande verksamhet, såväl på klassrumsnivå som på generell skolnivå, kan öka.

Trygghet och studiero är en fråga av grundläggande vikt för såväl elever som personal och ledare i skolan. Samtidigt som trygga förhållanden är en förutsättning för bra verksamhet med hög kvalitet så gäller också det motsatta, bra verksamhet förbättrar förutsättningarna för trygghet och studiero. Sveriges Skolledarförbundet fortsätter framhålla att skola och utbildning är en komplex verksamhet där perspektiven behöver vara breda och långsiktiga.

Sveriges Skolledarförbundet ställer sig bakom flertalet av förslagen i promemorian. Samtidigt vill förbundet återkomma till den generella kritik av den utbildningspolitiska utveckling som den senaste tiden inneburit att staten försöker möta kvalitetsbrister i verksamheterna genom än mer detaljerad reglering. Sveriges Skolledarförbundet har, i en nyligen publicerad rapport tillsammans med Lärarnas Riksförbundet, visat hur förutsättningarna för landets rektorer att driva en verksamhet med hög kvalitet skiftar avsevärt. Skillnaderna förväntas dessutom öka alltmer framöver. Det är dags för större förändringar på systemnivå för att försäkra alla elever i alla skolor rätten till en utbildning präglad av trygghet och studiero.

I promemorian lyfter utredaren fram vikten av en välplanerad, välstrukturerad, differentierad och varierad undervisning för att nå studiero i klassrummet. Sveriges Skolledarförbundet håller helt med. För en sådan verksamhet krävs välutbildade lärare med goda arbetsförhållanden som ägnar en del av sin arbetstid att gemensamt utveckla sina yrkeskunskaper. Utredaren väljer dock att helt bortse från den växande problematiken med lärarförsörjning generellt och med svårigheterna att attrahera skickliga lärare till skolor med större utmaningar specifikt. Denna problematik måste vägas in i det fortsatta reformarbetet.

SVERIGES SKOLLEDARFÖRBUND

VASAGATAN 48 • BOX 3266 • 103 65 STOCKHOLM • TELEFON 08-567 062 00
ORG.NR. 802003-0626 • STYRELSENS SÄTE STOCKHOLM • INFO@SKOLLEDARNA.SE • WWW.SKOLLEDARNA.SE

Kapitel 5 Det förebyggande arbetet för trygghet och studiero ska förstärkas.

Förslag 5.2 *Det ska anges i skollagen att alla elever ska tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero. Med studiero ska anses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete på skolenheten som syftar till att skapa trygghet och studiero. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om det förebyggande arbetet.*

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens slutsats att diskussionen kring trygghet och studiero ofta fokuserar frågan om frånvaro av störning och kanske i mindre utsträckning når fram till att också omfatta andra förutsättningar för ett effektivt lärande. Att dela upp begreppet trygghet och studiero i två delar och också definiera vad studiero innebär kan vara ett sätt att nå längre i det systematiska kvalitetsarbetet.

Sveriges Skolledarförbund ställer sig positivt till förslaget.

Kapitel 6 Det systematiska kvalitetsarbetet ska förbättras och en effektiv tillsyn säkerställas.

Förslag 6.2: *Det ska anges i skollagen att huvudmannen och rektorn utöver att följa upp utbildningen även ska analysera de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas.*

Sveriges Skolledarförbund anser att det finns anledning att problematisera den utredningstext som ligger till grund för detta förslag. I en rubrik slår utredaren fast att huvudmän och rektorer generellt brister i det systematiska kvalitetsarbetet, framför allt i analysen. I texten refereras sedan endast till de konstateranden som Skolinspektionen gjort gällande de skolor där myndigheten gjort skarpa ingripanden. Här har myndigheten bedömt att skolornas resultat och situation inte analyserats tillräckligt, vilket gjort att brister i verksamheten fort fortsätta.

När Sveriges Skolledarförbund i enkäter frågar medlemmarna om de generellt sett känner till vad som fungerar bra och mindre bra inom sina verksamheter

uppger den absoluta majoriteten att den kunskapen har de. De gör därmed själva en helt annan bedömning än utredaren.

Sveriges Skolledarförbund menar att detta är en kärnfråga som behöver diskuteras mer djupgående. Varför skiljer sig bilderna så mycket åt? Om det, som utredaren menar, i första hand handlar om kompetensbrist hos huvudmän och rektorer, behövs sannolikt helt andra insatser än de förtydliganden av skollagens skrivningar som utredaren föreslår. Om orsaken till att huvudmän och skolor generellt inte kan redovisa för sitt kvalitetsarbete på det sätt som Skolinspektionen kräver istället handlar om verksamhetens förutsättningar, exempelvis att man gör andra prioriteringar av de begränsade resurserna, kommer förändrade skrivningar sannolikt inte heller ha någon större effekt.

Att kvalitetsarbetet på skolor inte bedrivs tillräckligt systematiskt är en återkommande kritik från Skolinspektionen. Inspektion i sig verkar inte heller ha någon kvalitetshöjande effekt när det gäller dessa förhållanden eftersom synpunkterna har varit likartade ända sedan den statliga tillsynen inleddes.

En annan, och mer nytillkommen aspekt är den att Högsta förvaltningsdomstolen ifrågasätter Skolinspektionens rätt att vitesförelägga en skolhuvudman gällande brister i det systematiska kvalitetsarbetet utan att det samtidigt någonsans framgår tydligt vad som krävs av skolhuvudmannen. Detta visar på den inneboende problematiken i försöken att förena mål- och resultatstyrning med skarp tillsyn med viten. Det föreliggande förslaget är ytterligare ett steg på den väg som staten redan anträtt och som leder bort från målstyrningen tillbaka mot en mer detaljstyrd verksamhet.

Sveriges Skolledarförbunds förslag till väg framåt för att komma till rätta med bristerna är väl känd. Förbundet föreslår att staten övertar huvudmannansvaret för skolan. En sådan renodling av styrkedjan ger större möjligheter för staten att påverka förutsättningarna för hög kvalitet i verksamheterna.

I avvaktan på en sådan reform menar förbundet att det är rimligt att genomföra den förändring av förordningstexterna som utredaren föreslår. En skärpt specificering bör kunna ge landets rektorer en bättre vägledning för det systematiska kvalitetsarbetet.

Förslag 6.3. *Ett föreläggande för en huvudman att fullgöra sina skyldigheter ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna.*

Mot bakgrund av Högsta förvaltningsdomstolens dom är det nödvändigt med en ökad tydlighet i Skolinspektionens beslut om förelägganden. De åtgärder som Skolinspektionen anger blir med denna förändring obligatoriska och kan inte ersättas med andra.

Även detta förslag bör sättas i ett större sammanhang liknande det som Sveriges Skolledarförbund anför under föregående förslag. Förbundet står bakom den grundläggande tanken att det behövs en form av bortre gräns där staten markerar mot huvudmän som inte kan garantera eleverna en bra kvalitet på utbildningen, trots återkommande påpekanden. Samtidigt finns en risk att allt mer styrande anvisningar från Skolinspektionens sida kan riskera att bakbinda en rektor som inte sällan har en bättre övergripande förståelse för den aktuella situationen.

I avvaktan på mer genomgripande reformer ser förbundet det som följdenligt att denna förändring i skollagen görs. Sveriges Skolledarförbund vill samtidigt framhålla vikten av att Skolinspektionen, innan beslut fattas om föreläggande kopplat till tvingande insatser, samråder med såväl huvudman som ansvarig rektor så att alla perspektiv finns med.

Det är även angeläget att Skolinspektionen följer upp sina beslut för att säkerställa att målet om en höjning av verksamhetens kvalitet har nåtts.

Förslag 6.4.2 *När ett beslut av Statens skolinspektion överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt skollagen ska Skolinspektionen alltid vara motpart i domstolen.*

Sveriges Skolledarförbund har inget att invända mot förslaget.

Kapitel 7 En bättre hantering av klagomål

Förslag 7.2 *Det ska i skollagen tydliggöras att en huvudman inom skolväsendet ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen och ha skriftliga rutiner för detta. Det införs vidare krav på att huvudmannen aktint ska verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal. Huvudmannen ska skyndsamt göra den utredning som behövs för att kunna hantera klagomålet och därefter på lämpligt sätt återkoppla till den som har framfört klagomålet. Statens skolinspektion ska endast få utreda klagomål mot en utbildning inom skolväsendet om huvudmannen har fått möjlighet att hantera klagomålet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas, eller om det finns särskilda skäl. Om Skolinspektionen inte utreder ett klagomål mot en utbildning inom skolväsendet därför att huvudmannen inte har fått möjlighet att hantera klagomålet, ska myndigheten överlämna klagomålet till huvudmannen.*

Utredaren beskriver problematiken med dagens klagomålshantering på ett utförligt sätt som väl överensstämmer med den information förbundet får av medlemmarna. De föreslagna förändringarna är efterlängtade och bör kunna bromsa den anmälningskultur som breder ut sig på många håll idag.

Sveriges Skolledarförbund bifaller förslaget.

Förslag 7.3. *Statens skolverk ska ges i uppdrag att ta fram informationsmaterial som skolor kan använda i sin kommunikation med vårdnadshavare om vilka rättigheter och skyldigheter som skolan respektive vårdnadshavare har. Syftet med materialet ska vara att stödja ett väl fungerande samarbete mellan skola och vårdnadshavare.*

Sveriges Skolledarförbund har inget att invända mot förslaget.

Kapitel 8 Bättre stöd till skolpersonal i arbetet med trygghet och studiero

Förslag 8.2. *Statens skolverk ska tydliggöra och förstärka sin kommunikation när det gäller vilket stöd som finns för lärare och rektorer i deras arbete med att såväl förebygga som upprätthålla trygghet och studiero.*

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens uppfattning att fortbildning i olika aspekter av ledarskap såväl i klassrummet som för en hel skola ska vara en självklar del i de framtida professionsprogrammen för lärare och skolledare. Det är sannolikt särskilt viktigt i en kultur som den svenska där toleransen för auktoritära ledare är låg och utgångspunkten är att alla, såväl barn som vuxna, intuitivt har samma mål och vill samma sak. Att återkommande få träna på lösningar av situationer när detta utmanas bidrar till att lärare och skolledare utvecklar trygghet och säkerhet i de skilda ledarskapsrollerna.

I avvaktan på lanseringen av professionsprogrammen är en förstärkning av Skolverkets kommunikation kring tillgängligt stödmaterial en lämplig åtgärd.

Sveriges Skolledarförbund har inget att invända mot förslaget.

Förslag 8.3 *Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten ska ges i uppdrag att tillhandahålla kompetensutveckling för elevassistenter och annan resurspersonal.*

Sveriges Skolledarförbund menar att det är viktigt att hålla isär olika personalgrupper och deras roll i skolan. Lärarassistenternas roll är att stötta lärarna i deras undervisningsuppdrag på det sätt som passar olika lärare och olika

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

elevgrupper bäst. För att klara denna roll finns behov av en viss form av pedagogisk utbildning som numera tillgodoses exempelvis via Yrkeshögskolan. Elevassistenternas roll är däremot i första hand att vara ledsagare åt de elever som behöver det, både när det gäller fysiska, kognitiva eller psykiatriska funktionsvariationer. Denna grupp har inte behov av pedagogisk utbildning eftersom de inte ska behöva ta något ansvar för inläringen. Däremot behöver självklart även elevassistenter känna till och efterleva både den värdegrund som ska präglade all verksamhet i skolan, samt självklart också överenskomna lokala ordningsregler.

Förbundet har svårt att se vad utredarens förslag egentligen innebär. Om begreppet kompetensutveckling innebär att myndigheterna anpassar informationsmaterial om exempelvis värdegrunden på ett sätt som dessa grupper kan tillgodogöra sig är oproblematiskt. Att Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten utöver detta skulle ägna tid åt att utbilda elevassistenter ser Sveriges Skolledarförbundet inte som väl använda resurser. Denna utbildning bör istället kunna ske lokalt via arbetsgivarens försorg. Förbundet avråder från en sådan utveckling.

Kapitel 9 Ökad delaktighet vid framtagande av skolans ordningsregler och bättre uppföljning.

Förslag 9.2 *Det ska även fortsättningsvis vara rektorn som beslutar om skolans ordningsregler, men det ska tydliggöras att eleverna ska vara delaktiga i både utarbetandet och i uppföljningen av ordningsreglerna. Det ska även klargöras att i uppföljningen av ordningsreglerna ingår att följa upp hur dessa följs och att analysera de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat. Ordningsreglerna och hur dessa följs ska följas upp regelbundet på varje skolenhet.*

Att eleverna känner engagemang och ansvar för såväl utformning som uppföljning och åtföljande av skolans ordningsregler är en mycket bra utgångspunkt för en fungerande arbetsmiljö. Förbundets uppfattning är att detta inte är okänt för landets skolledare. Sveriges Skolledarförbundet har dock inget att invända mot förslaget.

Förslag 9.3 *Det ska förtydligas i läroplanerna för grundskolan och motsvarande skolformer att rektorn har ansvar för att vårdnadshavare får information om skolans ordningsregler.*

Sveriges Skolledarförbundet har svårt att tro att någon skolledare idag inte förstår vikten av, och ser fördelarna med, att skola och vårdnadshavare arbetar

mot samma mål. Att förtydliga läroplanerna med den föreslagna skrivningen lär, enligt förbundets uppfattning, inte få någon mätbar effekt. Förbundet har dock inget att invända mot förslaget.

Kapitel 10 Användningen av mobiltelefoner i skolan ska regleras

Förslag 10.3. *I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid undervisningen endast förekomma – efter lärarens instruktion i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller – som stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap. skollagen. Rektorn eller en lärare ska få besluta om undantag för en enskild elev om det finns särskilda skäl. Beslut om reglerat mobilanvändande i undervisningen och undantag från ett sådant beslut ska som huvudregel inte behöva dokumenteras och ska inte kunna överklagas genom förvaltningsbesvär.*

Sveriges Skolledarförbund ser fördelar med att ge skolans personal ett tydligt lagstöd för att göra professionella bedömningar i frågor gällande arbetsmiljö och lärandeförutsättningar. I många skolor är inte frågan om mobiltelefoner eller annan elektronisk utrustning ett närvarande problem, medan det uppenbarligen finns skolor där användning av sådan utrustning påverkar arbetsmiljön och lärandeförutsättningarna negativt. Om det på något sätt tidigare varit oklart vilka befogenheter skolans ledare och personal har haft för att undanröja ordningsstörningar, är det bra att detta tydliggörs.

Sveriges Skolledarförbund ser särskilt positivt på att utredaren föreslår att lärares beslut i dessa frågor inte ska omfattas av några särskilda formkrav eller möjligheter till överklagande.

Sveriges Skolledarförbund ställer sig bakom förslaget.

Förslag 10.4 *I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisning få ombänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast i samband med att undervisningspasset har avslutats för eleven. Rektorn, en lärare eller handledare ska även få ombänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken eller annan kränkande fotografering eller filmning av någon som inför eller efter en idrottslektion befinner sig i ett omklädningsrum, dusch eller ett annat liknande utrymme. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast i nära anslutning till att eleven har lämnat*

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

utrymmet. Rektorn eller en lärare får även i andra fall ombänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken eller annan kränkande fotografering eller filmning. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast när skälet för ombändertagande har upphört. I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer samt fritidsbhemmet ska rektorn få besluta att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorn eller en lärare ska få besluta om undantag för en enskild elev om det finns särskilda skäl. Nu aktuella ombändertaganden ska inte behöva dokumenteras.

Det ska anges i skollagen att den befogenhet som rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisning har att från en elev 190 Ds 2021:13 Nationell plan för trygghet och studiero ombänderta föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna, även innefattar en befogenhet att ombänderta föremål som används på ett sätt som är kränkande för elever eller personal. Rektorn eller den som rektorn har bestämt ska skyndsamt anmäla till Polismyndigheten om ett föremål som har ombändertagits kan antas bli förverkat på den grunden att det har använts som hjälpmedel vid brott.

Enligt utredaren saknas det idag ett tydligt lagstöd för att ombänderta mobiltelefoner i förebyggande syfte.

Sveriges Skolledarförbunds synpunkter är desamma som för det föregående förslaget. Förbundets generella uppfattning är att dessa frågor hanteras på ett bra sätt idag i de flesta verksamheter men att det uppenbarligen finns behov av denna lagstiftning på vissa enstaka håll. Även här vill förbundet särskilt trycka på den delen av utredarens förslag som innebär att det inte ska finnas någon dokumentationsskyldighet vid eventuella ombändertaganden.

Sveriges Skolledarförbund bifaller förslaget.

Kapitel 11 Skolpersonalens allmänna befogenheter för att säkerställa trygghet och studiero förtydligas.

Förslag 11.4. *Det ska framgå av skollagen att all skolpersonal ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Det ska uttryckligen anges att dessa åtgärder innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.*

Föremål som annan skolpersonal än rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisningar har ombändertagit med stöd dessa allmänna befogenheter och som inte omedelbart kan

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

lämnas tillbaka, ska utan dröjsmål överlämnas till rektorn, en lärare eller en sådan handledare för prövning enligt bestämmelserna om ombändertagande av föremål. Dessa personer ska utan dröjsmål pröva ett ombändertagande av ett föremål som annan skolpersonal har gjort.

Bestämmelserna om befogenheten för en handledare vid fjärrundervisning när det gäller utvisning ur undervisningslokalen och ombändertagande av föremål flyttas från bestämmelserna om skolpersonalens allmänna befogenheter till bestämmelserna om utvisning av undervisningslokalen respektive ombändertagande av föremål. Det ska liksom hittills uttryckligen anges i skollagen att en åtgärd enligt ovan endast får vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Till grund för förslaget anger utredaren att det i de genomförda dialogerna har framkommit att det råder osäkerhet i fråga om vilken typ av ingripanden som är tillåtna och i vilka situationer. Representanter för lärarna har framfört att det förekommer att lärare tvekar att agera när elever stör studieron på grund av rädsla för att bli anmäld till tillsynsmyndigheten.

Den senaste tidens försök att utveckla rättspraxis för fysiska ingripanden genom återkommande rättsprocesser har bidragit till att sätta ljus på de gråzoner som naturligen uppkommer i en sådan relationstät verksamhet som skolan. Detta menar Sveriges Skolledarförbundet har varit positivt. Samtidigt kan inte det system där rättsprocesserna är en del, sägas ha bidragit till att etablera den samarbetskultur som är nödvändig för hög kvalitet och en god arbetsmiljö.

Att skolans personal är osäkra på sitt mandat är en orossignal som måste tas på allvar. Enligt Sveriges Skolledarförbunds uppfattning är det dock inte möjligt att skriva en lagtext som är så tydlig att det i varje enskild ingripandesituation framgår exakt vilka handlingar som är tillåtna och vilka som inte är det. Utövandets av tillsynsansvaret som åvilar skolans personal måste med nödvändighet i stor utsträckning vila på den kunskap och erfarenhet som skolans professionella tillägnat sig genom utbildning och praktisk erfarenhet. De gråzoner som nämndes tidigare kommer alltid att finnas.

Förbundet ser sammantaget att förtydligandet av lagstiftningen gällande skolpersonalens befogenheter är rimlig och ställer sig bakom förslaget.

Förslag 11.5. *Statens skolverk ska få i uppdrag att ta fram ett stöd för skolans personal när det gäller deras befogenhet och ansvar att agera i svåra situationer.*

I likhet med vad förbundet tidigare anfört så är kunskapen om var gränserna går för lärares och annans skolpersonals befogenheter när det gäller fysiska

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

ingripanden, något som ingår i yrkesprofessionen och som stärks över tid. Det är väsentligt att frågan diskuteras återkommande såväl i kollegier som i fortbildningssammanhang. Ett stödmaterial kan aldrig ersätta de kollegiala diskussionerna, men kan säkert utgöra en bra grund för dessa.

Sveriges Skolledarförbund har inget att invända mot förslaget.

Kapitel 12 Tillfällig placering och avstängning ska underlättas.

Förslag 12.4. *Det ska anges i skollagen att en rektor vid tillfällig omplacering inom skolenheten får besluta att eleven ska ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp. Förutsättningarna för sådan undervisning enligt 3 kap. skollagen ska inte behöva vara uppfyllda inför ett sådant beslut. Kravet på att det ska finnas synnerliga skäl för att en tillfällig omplacering inom skolenheten ska få gälla under längre tid än två veckor ska tas bort. Åtgärden ska dock fortfarande inte få gälla för en längre tid än fyra veckor.*

Rektorn ska få besluta att tillfälligt placera en elev på en annan plats inom huvudmannens organisation om det inte är tillräckligt ingripande med tillfällig omplacering inom skolenheten, det på grund av andra omständigheter inte är möjligt att genomföra eller det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers eller skolpersonals säkerhet. Rektorn ska också vid en tillfällig placering utanför den egna skolenheten få besluta att eleven ska ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp, även om förutsättningarna för sådan undervisning enligt 3 kap. skollagen inte är uppfyllda. Kravet på att det ska finnas synnerliga skäl för att en tillfällig placering utanför den egna skolenheten ska få gälla under längre tid än två veckor ska tas bort. Åtgärden ska dock fortfarande inte få gälla för en längre tid än fyra veckor.

Förslag 12.5.1 *Det ska förtydligas i skollagen att en elev i grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning kan stängas av från utbildningen, utan att mindre ingripande åtgärder först har prövats, om andra elevers eller skolpersonals säkerhet bedöms hotad. Skollagen ska även ändras på så sätt att det, i stället för att utgöra en förutsättning för ett beslut om avstängning av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan, ska vara en skyldighet att erbjuda eleven kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen.*

En elev i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning ska fortfarande kunna stängas av helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper. En sådan elev ska också fortfarande kunna stängas av om eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande, eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

behandling eller elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero, men ska i dessa fall vara en förutsättning för avstängning att syftet med andra åtgärder inte uppnåtts.

Förslag 12.5.2. *Det ska bli enklare att besluta om avstängning i upp till två veckor i de frivilliga skolformerna Förslag: I de frivilliga skolformerna ska rektorn kunna fatta beslut om att stänga av en elev under som längst två veckor under ett kalenderhalvår utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen. Rektorn ska även kunna stänga av en elev från viss utbildning med praktiska inslag i de frivilliga skolformerna under som längst två veckor utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen. Rektorn ska kunna fatta sådana beslut på samma grunder som huvudmannen och ska få besluta att besluten ska gälla omedelbart. De nya beslutsbefogenheterna ska inte kunna delegeras till någon annan. Rektorn ska informera huvudmannen när rektorn har fattat ett beslut om avstängning. Huvudmannen ska bara vara skyldig att samråda med socialnämnden inför ett beslut om avstängning av en elev i de frivilliga skolformerna om avstängningen omfattar mer än två veckor under ett kalenderhalvår och eleven är under 18 år. Socialnämnden ska informeras om ett beslut om en kortare avstängning i skolformerna om eleven är under 18 år.*

Förslag 12.6 *För att tydliggöra att skollagens bestämmelser om placering av elever vid skolenheter finns på olika ställen i lagen ska hänvisningar till lagens bestämmelser i 10 och 11 kap. om placering vid en skolenhet i grundskolan och grundsärskolan införas i anslutning till lagens bestämmelser om tillfällig omplacering och tillfällig placering utanför den egna skolenheten i 5 kap. skollagen.*

Sveriges Skolledarförbund är principiellt för att rektorer ges ett stort utrymme att fatta beslut som berör verksamheten. De begränsningar som finns i skollagen idag gällande tillfälliga placeringar och avstängningar kan i något fall ha inneburit svårigheter för rektor att finna en tillfredsställande lösning på ett akut uppkommet problem. Det är angeläget att en ventil finns i sådana fall.

Förbundet vill samtidigt framhålla att det i det allra flesta fall är bättre att försöka hitta lösningar som inte inbegriper så ingripande åtgärder som de som behandlas här. Utredaren beskriver även i texten att rektorer är återhållsamma med exempelvis avstängningar. Det tycker Sveriges Skolledarförbund är bra.

Förbundet känner en viss oro för att utredarens förslag kan komma att innebära en ökad press på rektorer att besluta om fler och längre externa placeringar och avstängningar utifrån önskningsfall som kanske snarare handlar om att bli av med en ordningsstörande elev, än att lösa undervisningssituationen för denne. Det är viktigt för staten att följa utvecklingen så att sådana normförskjutningar kan motverkas tidigt.

Sveriges Skolledarförbund bifaller förslagen

Förslag 13. *Både lagändringarna och ändringarna i läroplanerna ska träda i kraft den 1 juli 2022.*

Sveriges Skolledarförbund bifaller förslaget.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledarförbund

Matz Nilsson
Förbundsordförande